

TEMA 4: NATUR

Du skal se tre film...

- ”Safari Europa – Ræv”
- ”Safari Europa – Hugorm”
- ”Safari Europa – Pindsvin”

Du skal lære...

- At tale på dansk om ting og dyr i naturen.
- At lytte godt efter, hvad der bliver sagt i filmene.
- At læse og forstå tekster om naturen på dansk.
- At skrive korte tekster om naturen på dansk.
- At tænke over, om der er noget, du ikke forstår og få hjælp.
Fx ved at spørge eller slå op i en ordbog.

Kender du ord om naturen?

SKRIV!

Skriv dem her...

Tal med eleverne om, at de skal lære at tale, skrive læse og lytte om ting og dyr i naturen. De er i gang med at øve sig, så det er ok, at der er ord i filmene, de ikke forstår. Tal om målene for forløbet. Det er vigtigt, at eleverne bliver opmærksomme på at overvåge deres egen forståelse og søge hjælp, hvis der er ord eller sætninger, de ikke forstår.

Bed eleverne skrive ord eller sætninger, de kender om naturen i Danmark. Hvordan ser der ud, der hvor de bor? Har de set nogle særlige dyr ude i naturen?

FILM

DET DANSKE FILMINSTITUT
WWW.FILMCENTRALEN.DK

OPGAVER INDEN I SER FILMENE

1. Hvad handler filmene om?

LÆS!

Filmene hedder **"Safari Europa"**.

Filmene handler om tre dyr, der bor i den danske natur.
Det er en ræv, en hugorm og et pindsvin. Dyrene bor i skoven.

Hugormen og pindsvinet sover hele vinteren. De vågner, når det er forår. Hugormen spiser mus. Pindsvinet spiser regnorm.

Ræven har fire unger. Den prøver at finde mad til dem.
Ræven spiser mus og stjæler høns fra hønsegården.

2. Ord, du ikke kender.

SKRIV!

PÅ DANSK	PÅ MIT MODERSMÅL	TEGNING ELLER FORKLARING

1. Fortæl eleverne, at I skal se tre små film om dyr i Danmark. Tal om titlen. Hvad betyder 'Safari' og 'Europa'? Spørg eleverne, om de ved, hvad dyrene på billederne hedder? Kender de ordet på deres modersmål? Tror de, at dyrene er farlige? Ved de noget om dyrene i forvejen? Læs teksten sammen eller i par.

2. Eleverne skal overvåge deres læsning ved at skrive ord ned, de ikke kender. Til sidst skal de slå ordene op i en ordbog eller evt. søge på dem på nettet.

3. Tal med en ven: hvilke ting hører til i naturen?

TAL OG LYT!

3. Lad eleverne tale sammen to og to om billederne. De skal tale sammen om, hvad ordet hedder på dansk og blive enige om, hvorvidt ordet hører under begrebet natur.

De skal sætte kryds over de ting, der IKKE hører til i naturen. Lav en fælles opsamling.

Tal om, at naturen er forskellig i Danmark, og de lande eleverne kommer fra. Hvilke ting fra naturen i deres hjemland findes ikke i Danmark? Er der de samme årstider og vejrforhold i alle lande?

Se herefter filmene med eleverne. Se en film ad gangen og lav de opgaver, der passer til.

OPGAVER EFTER I HAR SET "SAFARI EUROPA – RÆV"

1. Quiz om filmen

LÆS!

SÆT KRYDS I JA ELLER NEJ	JA	NEJ
Ræven har fem unger		
Ræven har fire unger		
Ræven danser		
Ræven jager		
Ræven spiser mus		
Ræven spiser slanger		
Ræven spiser høns		
Ræven bor i et hus		
Ræven bor i en hule		

1. Tal i fællesskab om filmen. Lærte eleverne noget nyt? Skriv en fælles brainstorm på tavlen om alt det, eleverne kan huske fra filmen om ræven.

Lad herefter eleverne udfylde quizzen i par eller individuelt.

2. Gæt et udsagnsord

TAL!

Fange

Hoppe

Lege

3. Skriv udsagnsord

LYT OG LÆS!

Skriv ordene ind de rigtige steder i teksten:

Jage • Hoppe • Jager • Lande • Lege • Fanget

Når mor skal ud og _____ må hvalpene ikke komme med.

De skal blive i nærheden af hulen. Det er det sikreste.

Men når man ikke må komme med på jagt, kan man jo

_____, at man jager. Man skal _____ højt op i luften og

_____ med forpoterne på byttet. Sådan _____ en

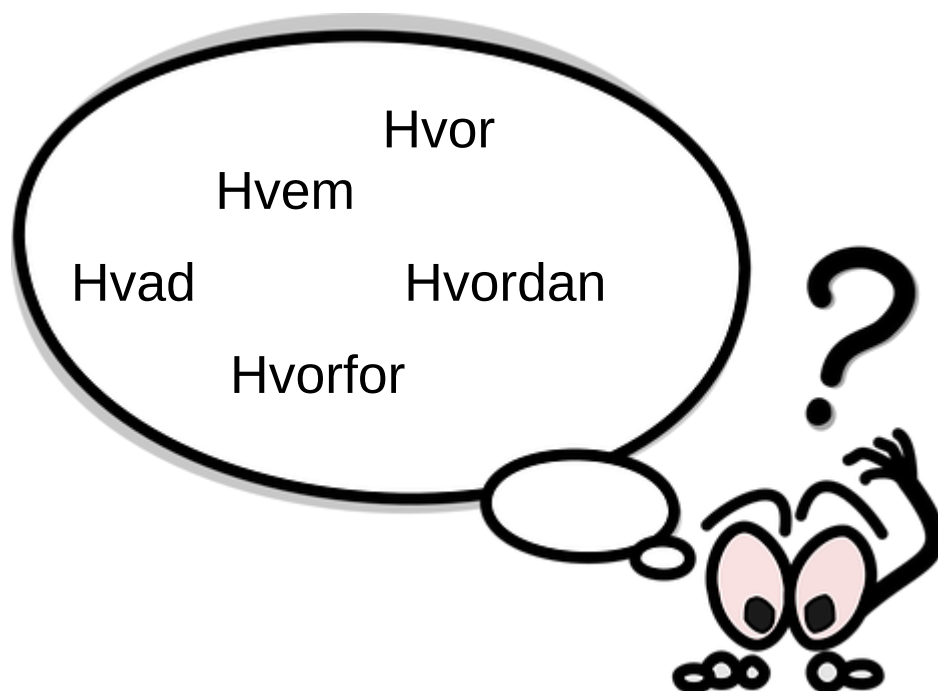
ræv. Og så har man _____ - en græstot.

2. Tal med eleverne om, at der var mange udsagnsord med i filmen. Udsagnsord er alt det, man kan gøre. Tal om de tre illustrationer. Kan eleverne se, hvad personerne gør? De tre udsagnsord er placeret forkert. Eleverne skal læse ordene og forbinde dem med den rigtige illustration.

3. Tal om ordene i tekstboksen. Lad evt. en elev mime ordene, og se om de andre kan gætte det. Se klippet om, at ræven jager igen (1:38-2:26). Bed eleverne lytte godt efter. Eleverne skal herefter forsøge at fylde de manglende ord ind i sætningerne. Se gerne klippet flere gange, hvis eleverne synes, det er svært.

4. Spørgeord

LÆS!

5. Skriv spørgsmål om ræven

SKRIV!

Hvordan jager ræven?

4. Tal med eleverne om, at man på dansk bruger spørgeord, når man skal stille et spørgsmål. Kender eleverne nogle af spørgeordene? Kan de stille et spørgsmål med nogle af spørgeordene.

5. Eleverne skal selv skrive spørgsmål om ræven. De kan få inspiration til spørgsmål fra quizen, og de kan bruge nogle af de udsagnsord, de har skrevet i opgave 3.

Når eleverne har skrevet deres spørgsmål, kan de skiftes til at stille dem til hele klassen eller en makker. Spørgsmålene besvares mundtligt. Udnyt elevernes mundtlige svar til at tale om korrekt sætningsopbygning.

6. Hvad ved du om ræven nu?

SKRIV!

Skriv en fagtekst:

Hjælpeord:

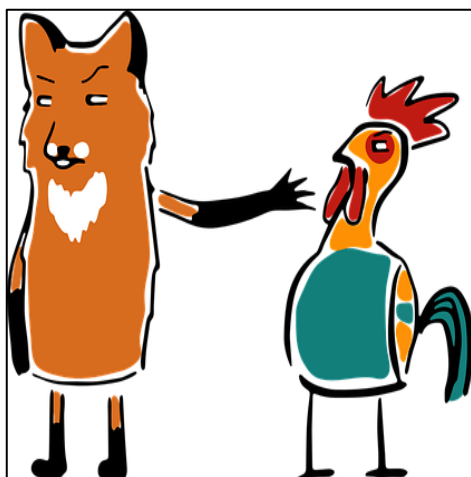
Hvalpe • leger • hule • jager • fanger • spiser • høns • hønsegård.

6. Lad eleverne skrive en lille fagtekst om ræven. Tal evt. om forskellen på fagtekster og skønlitterære tekster først. Fortæl eleverne, at fagtekster handler om noget, der findes i virkeligheden, og at man kan lære noget om fx natur og dyr, når man læser dem.

Eleverne skal skrive på dansk, men kan med fordel skrive sammen to og to i modersmålspar, så de kan drøfte på deres modersmål, hvad de skal skrive og derefter oversætte til dansk.

7. Rim om ræven

LÆS OG SKRIV!

Røde ræv! Røde ræv!

Lad min høne være.

Ellers skal jeg gí dig tæv

så du bli'r så vind og skæv

som et havegærde!

Halfdan Rasmussen 1967

Hvad rimer på ræv?

Hvad rimer på mus?

Hvad rimer på hule?

7. Læs Halfdan Rasmussens rim "Røde Ræv" op for eleverne. Tal om, hvad det handler om. Find billeder af et havegærde på nettet. Tal om, hvad det betyder at være "vind og skæv", og hvad det er at give nogen "tæv".

Tal om, hvordan man kan høre og se, at ord rimer. Fx ved at endelserne lyder ens, eller at endelserne indeholder samme bogstaver. Eleverne skal i teksten finde de ord, der rimer på ræv. Derefter skal de prøve at finde på ord, der rimer på 'mus' og 'hule'.

OPGAVER EFTER I HAR SET "SAFARI EUROPA – HUGORM"

1. Læs om filmen

LÆS!

I filmen var der to hugorme.

Den ene hugorm var sort. Den anden hugorm var zigzagget.

Hugormene sov vintersøvn hele vinteren. Nu er de vågne. Det er blevet forår.

Hugormene vil parre sig med en hun. De slås. Den sorte vinder.

Når det er sensommer, føder hunnen syv små hugormeunger.

2. Ord, du ikke kender.

SKRIV!

PÅ DANSK	PÅ MIT MODERSMÅL	TEGNING ELLER FORKLARING

1. Tal sammen om filmen. Kender eleverne hugormen? Har de nogensinde set en? Findes der hugorme eller andre slanger i det land, eleverne kommer fra? Læs teksten for eleverne eller lad dem læse i par. Undervejs skal de strege de ord under, de ikke har hørt før.

2. Eleverne skal overvåge deres læsning ved at skrive ord ned, de ikke kender. Til sidst skal de slå ordene op i en ordbog eller evt. på google billeder. De kan også lave en tegning eller skrive en forklaring til ordet.

3. Sammensatte ord

LÆS OG SKRIV!

Vintersøvn = vinter + søvn

Solbad = _____ + _____

Gifttænder = _____ + _____

Sensommer = _____ + _____

4. Hvad laver den zigzaggede hugorm?

LYT OG TAL!

Skriv her:

3. Tal med eleverne om sammensatte ord. De er lange og kan være svære at forstå. Men hvis man deler ordet op i betydningsdele, får man hjælp. Lad eleverne prøve at dele de tre sammensatte ord op i betydningsdele. Tal om, hvad ordene betyder enkeltvis, og når de er sat sammen. Tal om, at der også findes sammensatte ord på elevernes modersmål.

4. Lyt til sidste del af filmen om den zigzaggede hugorm (3:00-4:18). Du kan slukke for skærmen for at skærpe elevernes lytte-evne. Tal om, hvad den zigzaggede laver. Skriv en lille tekst sammen om den zigzaggede, som eleverne kan skrive ned i tekstboksen.

5. Find det rigtige tillægsord

LÆS OG SKRIV!

Gammel

øje

Blåt

gifttænder

Sort

skind

Farlige

hud

Skriv sætninger med tillægsordene:

Hugormen har sort skind

5. Tal med eleverne om, hvad tillægsord er. Det er noget personer eller ting kan være. Eksemplicér ved at finde en ting i klassen, I kan beskrive, fx en bold eller en taske. Tal om hvilke tillægsord, der var i filmen. Se evt. filmen igen. Lad eleverne matche det rigtige tillægsord med navneordene. De kan bruge de to billeder som støtte.

Lad herefter eleverne skrive sætninger med ordene.

6. Bøj navneord om hugormen.

SKRIV!

ENTAL		FLERTAL	
UBESTEMT	BESTEMT	UBESTEMT	BESTEMT
En hugorm	Hugormen	Flere hugorme	Alle hugormene
En gifttand		Flere gifttænder	
En unge			
En tunge			
Et skind			

7. Lav puslesætninger

Hugormen med lugter tungen.

ved stranden. Hugormen at være kan lide

Hugormen sine med kan bide gifttænder.

6. Fortæl eleverne, at navneord er de ord, man kan sætte en eller et foran. Find sammen navneord i klassen. Udvælg nogle af ordene og bøj dem sammen på tavlen. Fx en pige, pigen, flere piger, alle pigerne. Lad eleverne udfylde skemaet med navneord alene eller i par. Husk at tale med eleverne om, at nogle ord driller, når man bøjer dem. Fx ved at de skifter vokal.

7. Eleverne skal arbejde med sætningsstruktur ved at bytte om på ordene, så de står i rigtig rækkefølge. De kan enten klippe boksene med ord ud eller skrive ordene ned på et stykke papir. I kan også lave sætningerne sammen på den interaktive tavle. Tal om, hvor udsagnsled og grundled som regel er placeret på dansk (Hugormen lugter med tungen). Tal om, at sætningen kan blive til et spørgsmål, hvis man bytter om på grundled og udsagnsled (Lugter hugormen med tungen?)

Sammenlign med elevernes modersmål. Har de samme sætningsstruktur?

8. Hvad er rigtigt?

LÆS OG TAL!

Hugormen skifter **tænder / skind**

Hugormen er **gul / sort**

Hugormen føder **7 / 3** unger

Hugormen er bange for **mus / mennesker**

Hugormen spiser **mus / mennesker**

9. Hvad har du lært om hugormen?

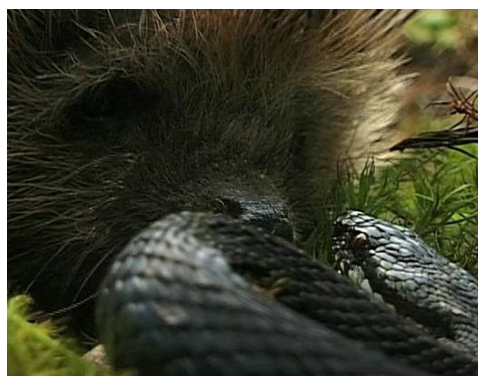
SKRIV!

8. Eleverne skal sammen med en makker tjekke deres læseforståelse og viden om hugormen ved at læse sætningen og strege det ord over, der ikke er korrekt.

9. Til sidst skal eleverne skrive en kort tekst om, hvad de lærte om hugormen.

OPGAVER EFTER I HAR SET "SAFARI EUROPA – PINDSVIN"

1. Quiz om filmen

LÆS!

SÆT KRYDS I JA ELLER NEJ	JA	NEJ
Pindsvinet sover i et hult træ		
Pindsvinet sover i et køleskab		
Pindsvinet bor i skoven		
Pindsvinet har 7000 pigge		
Pindsvinet har 3000 pigge		
Pindsvinet spiser slanger		
Pindsvinet spiser regnorm		
Pindsvinet stikker hugormen med sine pigge		

1. Tal i fællesskab om filmen. Lærte eleverne noget nyt? Skriv en fælles brainstorm på tavlen om alt det, eleverne kan huske fra filmen om pindsvinet.

Lad herefter eleverne udfylde quizzen i par eller individuelt.

2. Undersøg et fagord**TAL OG SKRIV!**

Ordet på mit modersmål

Hvad betyder ordet?

Ord, der betyder det samme

Skriv en sætning med ordet:

2. Tal med eleverne om, at der var nogle svære ord i filmen. Nogle af dem var fagord. Det betyder, at man ikke bruger ordene særligt meget, fx når man snakker med sine venner. Men man bruger dem, når man taler om et bestemt fag eller emne.

'Dvale' er et fagord. I skal sammen undersøge ordet. Tal om hvilke andre dyr, der ligger i dvale. I opgaverne om hugormen blev der brugt et andet ord for 'dvale'. Kan eleverne finde ud af, hvad det var? Kan I finde andre ord, der betyder det samme? Brug fx en synonymordbog på nettet. Eleverne skal med egne ord forklare ordet og skrive det på deres modersmål.

3. Skriv udsagnsord

LYT OG LÆS!

Skriv ordene ind de rigtige steder i teksten:

Står • Grynter • Puster • Snuser • Roder

Når foråret kommer, _____ pindsvinene op med fuldmånen.

Så kommer der liv i skovbunden. De _____ og

_____ og _____ og _____.

Efter næsten et halvt år i dvale uden mad og vand har pindsvinene brug for et solidt måltid.

4. Bøj udsagnsord

SKRIV!

BYDEFORM	NAVNEFORM	NUTID	DATID
Snus	At snuse	Jeg snuser	Jeg snusede
	At puste		
Rod		Jeg roder	
Grynt			
Stå	At stå		

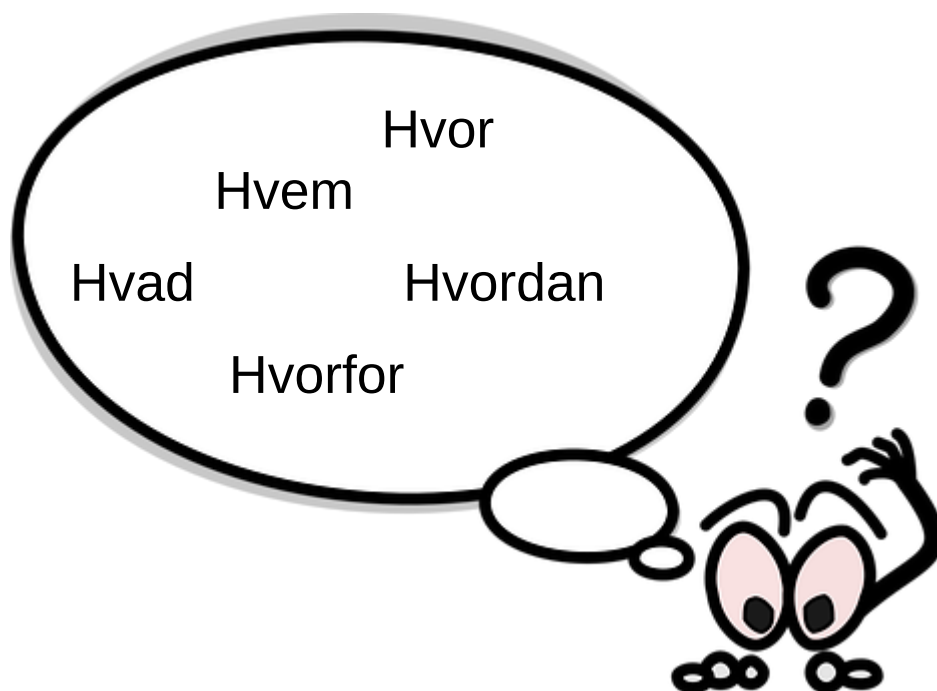
3. Tal om ordene i tekstboksen. Lad evt. en elev mime ordene og se om de andre kan gætte det. Se klippet om at pindsvinet vågner (0:56-1:22). Bed eleverne lytte godt efter. Eleverne skal herefter forsøge at fylde de manglende ord ind i sætningerne. Se gerne klippet flere gange, hvis eleverne synes, at det er svært.

4. Eleverne skal udfylde skemaet med bøjning af udsagnsord. Forklar, at man kan sætte 'at' eller 'jeg' foran udsagnsord, og at nogle af ordene driller, når de skal bøjes. Fx hedder at stå i datid 'stod' og ikke 'ståede'.

5. Spørgeord

LÆS!

6. Skriv spørgsmål om pindsvinet

SKRIV!

Hvem stikker pindsvinet?

5. Tal med eleverne om, at man på dansk bruger spørgeord, når man skal stille et spørgsmål. Kender eleverne nogle af spørgeordene? Kan de stille et spørgsmål med nogle af spørgeordene?

6. Eleverne skal selv skrive spørgsmål om pindsvinet. De kan få inspiration til spørgsmål fra quizen i opgave 1, og de kan bruge nogle af de udsagnsord, de har skrevet i opgave 3.

Når eleverne har skrevet deres spørgsmål, kan de skiftes til at stille dem til hele klassen eller en makker. Spørgsmålene besvares mundtligt. Udnyt elevernes mundtlige svar til at tale om korrekt sætningsopbygning.

7. Hvad ved du om pindsvinet nu?

SKRIV!

Skriv en fagtekst:

Hjælpeord:

Dvale • sover • regnorm • hugorm • pigge • stikke • kugle • loppe.

7. Lad eleverne skrive en lille fagtekst om pindsvinet. Tal evt. om forskellen på fagtekster og skønlitterære tekster først. Fortæl eleverne, at fagtekster handler om noget, der findes i virkeligheden, og at man kan lære noget om fx natur og dyr, når man læser dem.

Eleverne skal skrive på dansk, men kan med fordel skrive sammen to og to i modersmålspar, så de kan drøfte på deres modersmål, hvad de skal skrive, og derefter oversætte til dansk.

EVALUERING

1. Fremlæggelse

TAL!

Skriv stikord her:

1. Tal om hvad eleverne synes, de har lært om dyr og naturen. Hvilket dyr var mest spændende, sødt, farligt? Eleverne skal enten individuelt eller i par vælge et af de tre dyr og forberede en mini-fremlæggelse for klassen om dyret.

De kan skrive stikord om dyret i tekstboksen og må gerne øve deres fremlæggelse igennem et par gange før de taler foran klassen.

2. Hvornår sover dyrene?

TAL OG LÆS!

Sol

Koldt

Bladbunke

Varmt

Sne

Regn

Blomst

Istap

Is

Blæst

Strand

Mørkt

Brunt

Grønt

Hvidt

2. Tal først om de fire billeder. Hvilke årstider viser de? Hvordan er vejret og naturen på forskellige årstider? Hvilke farver er der? Hvad kan man lave på forskellige årstider?

Læs ordene sammen. Tal om, hvad de betyder og lad eleverne sætte streger fra ordene hen til den rigtige årstid.

Tal om, hvad de forskellige dyr laver på forskellige årstider. Hvornår går dyrene i dvale?

3. Den varme stol - Tænk på et dyr.

TAL!

JA / NEJ

4. Jeg kan...

LÆS!

SÆT KRYDS	KAN	KAN NÆSTEN	KAN IKKE
Tale på dansk om ting og dyr i naturen.			
Lytte efter, hvad der bliver sagt i filmene.			
Forstå hvad jeg læser om naturen.			
Skrive korte tekster om naturen på dansk.			
Tænke over, hvad jeg ikke forstår og få hjælp.			

3. Lad en elev sidde 'i den varme stol'. Eleven skal tænke på et dyr. De andre elever skal gætte dyret ved at stille spørgsmål. Eleven i den varme stol må kun svare 'ja' eller 'nej' på spørgsmålene. Læreren kan stilladsere eleverne ved at stille de første spørgsmål selv. Eksempler på spørgsmål: 'Spiser dyret regnorm?' og 'Har dyret gifttænder?' Lad evt. eleverne få et par minutter til at finde på spørgsmål.

4. Eleverne skal tænke over, om de er blevet bedre til at tale, lytte, skrive og læse dansk gennem forløbet. De skal sætte kryds i den boks, der passer til deres nuværende niveau.

